

16.05.23

5-А (2гр.), 5-Б (1гр.)

Укр. мова

Вч.: Харенко Ю.А.

Шістнадцяте травня Класна робота

Повторення та узагальнення з теми «Лексикологія»

Лексикологія - розділ мовознавства, який вивчає лексику.

Лексика - усі слова, які вживаються в мові.

Лексичне значення слова – це те, що слово означає.

Вишня – рослина, що вирощується як плодове дерево.

Вишня – ягоди цієї рослини.

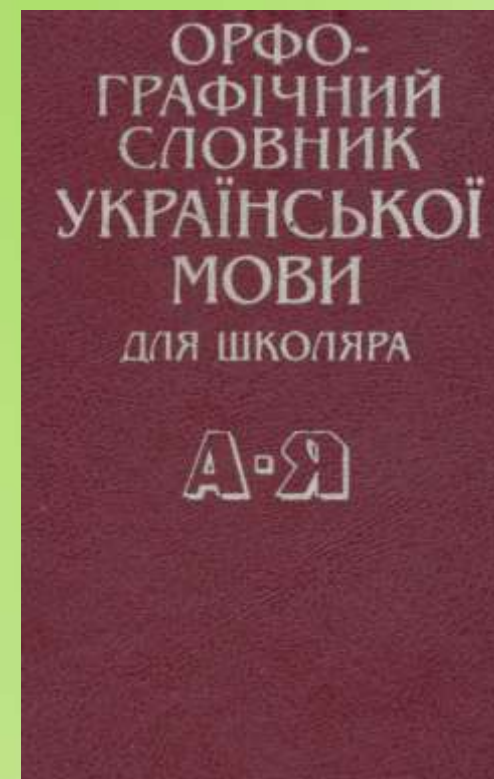
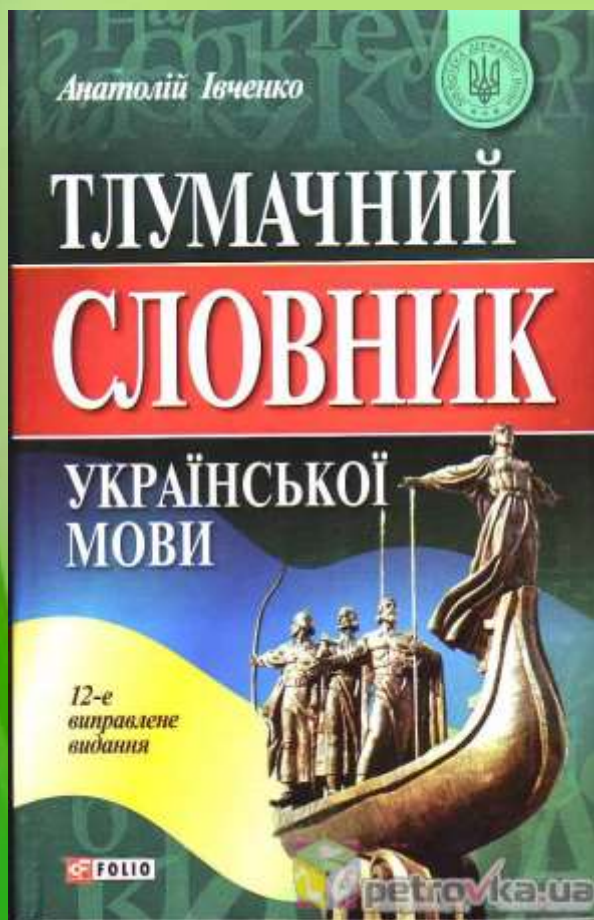
Способи пояснення лексичного значення слова

Прочитати у
тлумачному
словнику

Підібрати
синоніми

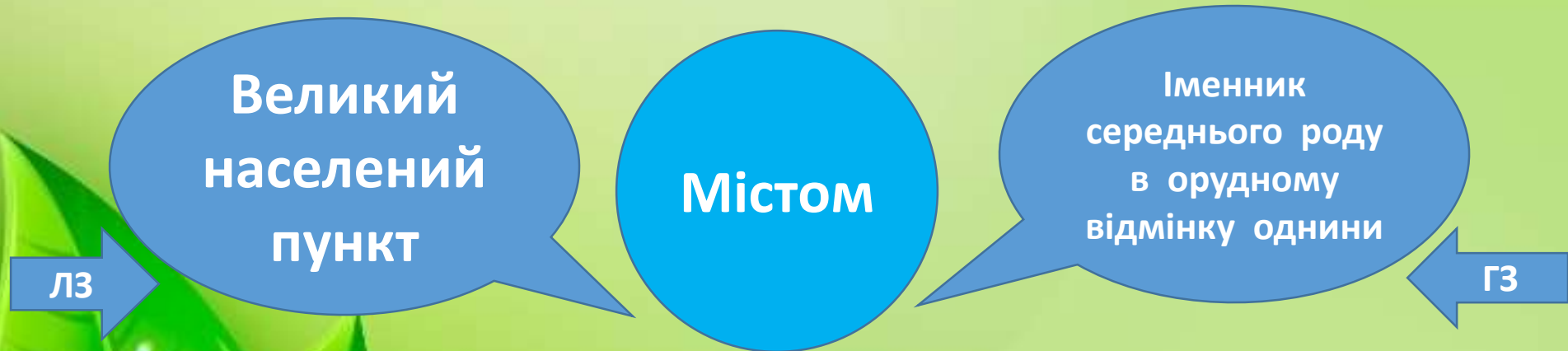
Підібрати
спільно-
кореневі
слова

У перекладі з латини слово *словник* означає
«колекція слів».

ГРАМАТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

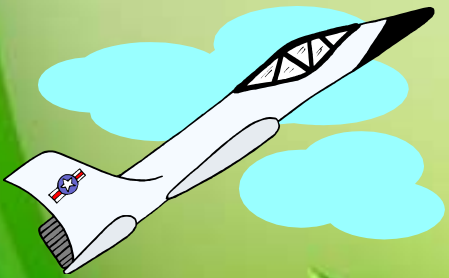
Крім лексичного значення (ЛЗ), слово має ще й граматичне значення (ГЗ)

Однозначні та багатозначні слова

Однозначні слова

В українській мові є слова, які називають лише один предмет, явище чи особу, мають одне-єдине лексичне значення.

Багатозначні слова

Слова виникають з одним лексичним значенням, але деякі з них можуть з часом набувати нових значень. **Слова, що мають два і більше лексичних значень, називаються багатозначними.**

Поясни багатозначні слова!

КРИЛО (У ПТАХА І ЛІТАКА)

ХВІСТ (У КОМЕТИ ТА ЯЩІРКИ)

ДЗВОНИК

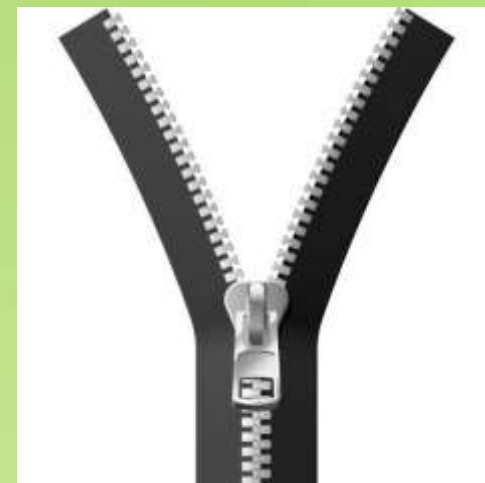

Ударний сигнальний підвісний інструмент, звичайно із сталі або бронзи, у вигляді порожнистої, зрізаної знизу груші, в середині якої підвішений ударник (серце).

Трав'яниста або напівкущова рослина з блакитними, синіми, ліловими, фіолетовими і т. ін. квітками, що формою нагадують маленькі дзвони.

Блискавка

Значення слова

Пряме значення

Слова переважно
вживаються в
прямому значенні.

**Слово, вжите у
прямому значенні, -
це його звична назва
(лексичне значення).**

ПРОЛІСОК

Переносне значення

Деякі слова вживаються
у переносному
значенні.

**Слово, вжите у
переносному значенні,
- це образна назва,
перенесена з одних
предметів, явищ, дій
на інші за подібністю.**

СЯЄ

Шляхи перенесення значень

Поясни переносне значення слів

Золоті руки

Гострий язик

Злий вітер

УВАГА! ЛЕКСИЧНА ПОМИЛКА!

Вживання слів у невласивому їм значенні, уживання зайвих чи схожих слів, а також поєднання слів, які не сполучаються, вважається лексичною помилкою. На полях зошита позначається буквою Л.

Ви виходите на слідуючій остановці?

А ви сідайте на свободне місто.

Біля третини учнів у класі вчаться добре.

Подорож тривала дві неділі.

Л

Л

Л

Л

Групи слів за значенням

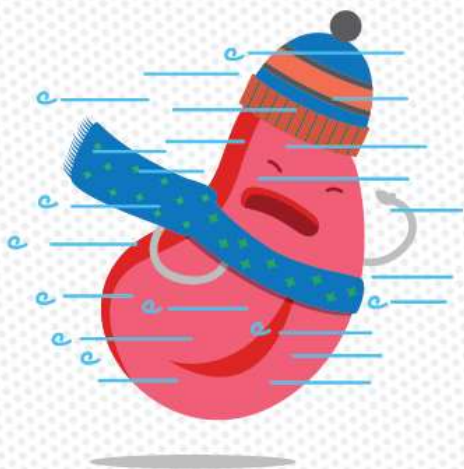
Синоніми

Антоніми

Омоніми

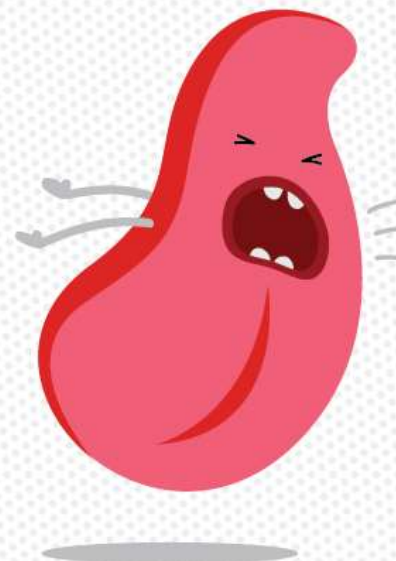
Пароніми

Синоніми –
слова різні за звучанням та написанням, але
однакові або близькі за лексичним значенням.

ЗАВІРЮХА

хуртовина, метелиця,
віхола, заметіль, хуга,
завія, сніговій, сніжниця,
хурделиця

Кричати

Вола́ти, галасува́ти,
горла́ти, зіпа́ти,
дерти горло,
лементува́ти,
репетува́ти,
верещати́, вищати́

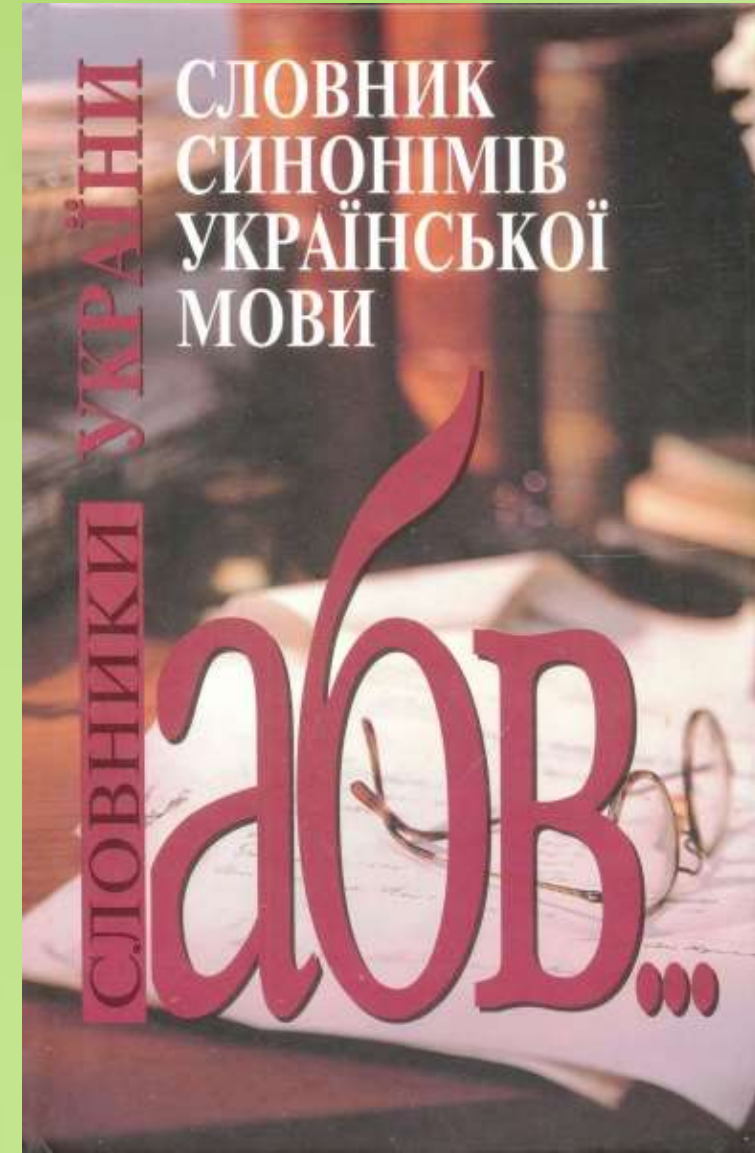
Синоніми об'єднуються в синонімічний ряд, у якому виділяється **стрижнєве (опорне) слово**. Синонімічний ряд об'єднує близькі або однакові за значенням слова.

ІДЕАЛЬНИЙ

Бездоганний, відмінний,
взірцевий, досконалий, довершений

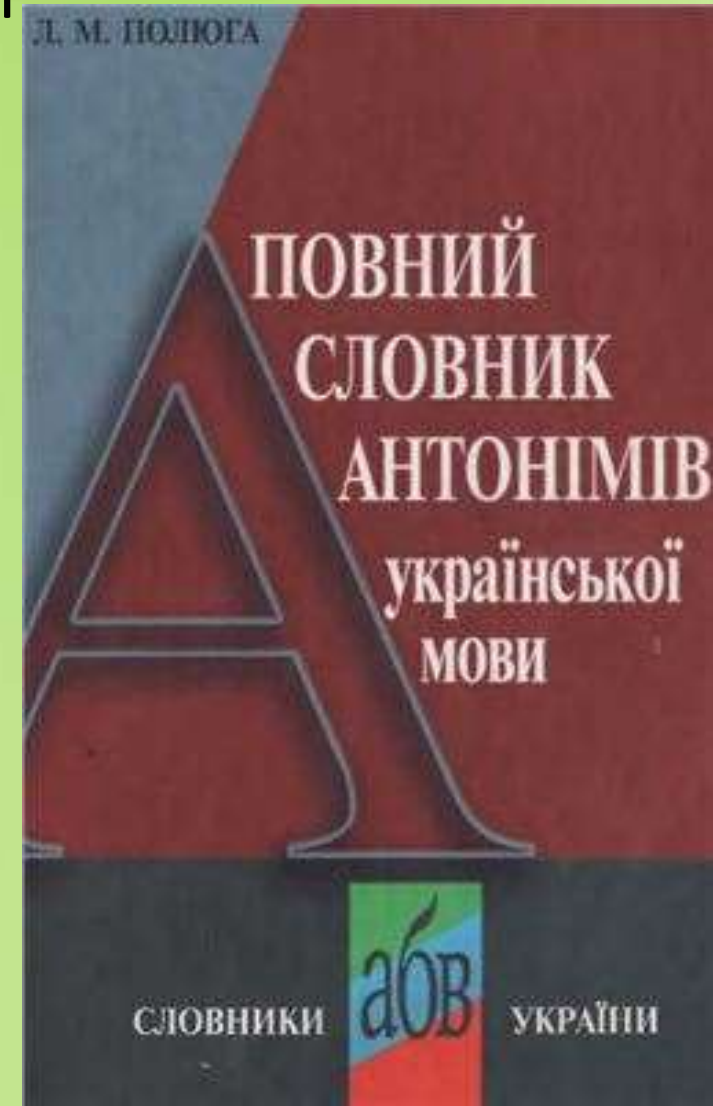
Стрижневе слово виражає найзагальніше значення синонімів, у словнику синонімів його подають першим.

Антоніми –
слова з протилежним лексичним значенням.
У словнику вони подаються парами.

Запиши антоніми (протилежні за значенням слова)	Запиши синоніми (близькі за значенням слова)
Новий - _____	Завірюха - _____
Влітку - _____	Оселя - _____
Великий - _____	Дорога - _____
Високий - _____	Радість - _____
Кислий - _____	Робота - _____
Довгий - _____	Їжа - _____

ЛІВЕWORKSHEETS

Омоніми –

слова однакові за звучанням і написанням, але різні за лексичним значенням.

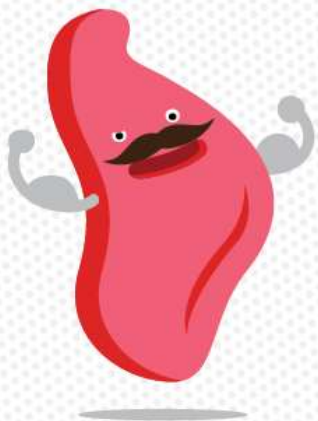
Гра «Знайди омонім»

- Сім подорожніх на віз, аби тільки кінь віз.
- Дівчина без коси не має краси. Коси, коса, поки роса.
- Млин меле — мука буде, язик меле — мука буде.
- Хто любить музику, той не може не любити життя. Нащо нам музики, коли в нас довгі язики.

Пароніми –
слова близькі (не однакові) за звучанням, але
різні за значенням і написанням.

БОГАТИР

Людина надзвичайної
сили та відваги

ukr-mova.in.ua

БАГАТИР

Заможний чоловік,
багатий

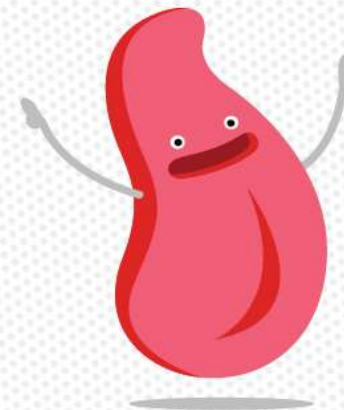
мова

ДРУЖНИЙ

дружна праця,
дружний колектив,
дружний сміх

ДРУЖНІЙ

дружній візит,
дружня бесіда,
дружня підтримка,
дружній тон

ukr-mova.in.ua

мова

ВИКОНАЙ ЗАВДАННЯ

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						

1. Ледача людина.
2. Швидкий поїзд, автобус.
3. Жанр фольклору.
4. Головне місто держави.
5. З якої букви слова не починаються.
6. Судно, в якому врятувався Ной.
7. Особа, яка написала твір.

**Розгадай кросворд
і отримай ключове слово.**

Домашнє робота

Виходячи з лексичного значення слів, добери до поданих підметів присудки.

Ластівки
Горобці
Журавлі
Солов'ї
Зозулі
Сороки
Голуби
Ворони
Півні
Качки
гуси

Кують
Тьохкають
Цвірінчать
Щебечуть
Курличуть
Скрекочуть
Каркають
Воркують
Гелґочуть
Кукурікають
кахкають

